

LÝ THÁI TÔN

SAGIANG

I.- LÝ THÁI TÔN 1028 - 1054

1.- TRANH NGÔI VUA

Lý thái Tông có 4 hoàng tử, đã định vị Hoàng tử Phật Mã ngôi Thái tử, nhưng khi Ngài chết, triều đình toan tôn Thái tử Phật Mã, nhưng các hoàng tử kia: Võ đức Vương, Dục thánh vương, Đông chinh vương tự thị có quân đội trong tay vây hãm cung điện, gây đại náo kinh thành (Giống Tiền Lê). Triều thần bắt buộc dùng giải pháp quân lực dàn mặt trận, Võ vệ tướng quân Lê phụng Hiếu phía Phật Mã, rút gươm ra chém Võ đức Vương, đánh đuổi loạn quân, Dục thánh vương và Đông chinh vương hoảng vía bỏ chạy. Cuộc biến loạn chấm dứt. Thái tử Phật Mã lên ngôi tức vị Lý Thái Tông. Hai hoàng tử trốn chạy trở về chịu tội, Thái Tông vì tình cốt nhục tha tội và phục chức như cũ, nên Thái Tông mở tâm thuật hàng năm, tất cả thân vương đến các quan làm lễ tuyên thệ tại đền Đồng Cổ "Hiếu tử, Trung thần, bất hiếu bất trung xin quý thần hành tội" và phạt 50 trượng cho ai không đến hành lễ tuyên thệ.

2.- VIỆC CHÁNH TRỊ

Ngài thông minh, am hiểu quân sự và chánh trị, lưu tâm dân sự, thương dân gặp những năm thất mùa hay bệnh dịch miễn thuế cho dân. Luật pháp có phần sửa đổi cho bớt gắt gao, như đặt cách tra hỏi phạm nhân, tuyên bố trường hợp giảm khinh cho già cả và vị thành niên, cho lấy tiền chuộc tội những tội hộ sự hay không phạm hình sự vào thập ác. Chánh sách nhân đạo có chủ định đức độ của nền quân chủ, coi dân như con. Cho nên Ngài hạ lệnh bãi bỏ tục mua Hoàng Nam làm tội tở. Ngài cho đúc tiền Minh Đạo tiện việc chi tiêu trong dân gian. Ngài đặt nhà trạm chạy nhanh chóng trao đổi công văn, chia quan lộ ra từng cung thuận tiện mau lẹ giao thông. Ngài đặt hậu và phi 13 người, vũ nữ 18 người, nhạc kỹ 100 người. Cung nữ ngoài việc hầu hạ còn phải trang trải kỹ nghệ dệt gấm vóc tơ lụa.

3.- VIỆC QUÂN SỰ

Dưới triều đại Lý thái Tông quá nhiều việc rối loạn thường trực, ngoại trừ phe phong kiến đã đi vào nề nếp dứt hẳn. Tuy nhiên thiếu sót việc đặt tiết trấn hay trấn thủ ở miền sơn cước hay các miền lân cận thượng du chỉ giao quyền cai trị và quân sự cho các châu mục hay tù trưởng, khiến cho họ có quyền hành rộng lớn, nên thường phản nghịch gây rối loạn, quân đội nhà vua phải luôn đi đánh dẹp. Cho nên Lý thái Tông lập 10 đạo quân Cẩm vệ: Quảng Thánh, Quang Vũ, Ngự Long, Bồng Nhựt, Đằng Hải... Mỗi đạo có Tả quân, Hữu quân, mỗi quân có 200 người lúc nào cũng thường trực nội ngoại đô thành, trán khắc ba chữ "Thiên tử quân" còn gọi là Thắng quân hay Cẩm quân.

4.- GIẶC NÙNG

Năm 1038, người Nùng ở Quảng nguyên (Lạng Sơn) nổi loạn. Lãnh tụ là Nùng tôn Phúc châu Thạch An xâm chiếm châu Đằng Ro (Gồm Cao Bằng và Lạng Sơn) gồm 3 châu mục: Nùng tôn Phúc, Nùng tôn Lộc (Em) và Dương Đạo (Em vợ). Nhưng Nùng tôn phúc hạ sát 2 em giành hết quyền hành tự xưng là Chiêu Thánh Hoàng đế phong vợ làm Minh Đức hoàng hậu, con Nùng trí Cao làm Nam Nha Đại vương đổi châu Quảng Ninh làm nước Trường Sinh, chinh đồn binh bị, xây thành trì đồn ải tuyệt giao Lý triều, không tiến cống nữa. Hà văn Trinh tù trưởng Tây Nông báo cáo năm 1039 về Lý triều. Lý thái Tông ngự giá thân chinh đánh bắt cả 2 cha con về Kinh đô xử tội, nhưng vợ và con Nùng trí Cao chạy thoát, về cố tâm phục hận 2 năm sau 2 mẹ con tái lập quân đội tái chiếm Đằng Ro lập thành Đại lịch Quốc. Lý thái Tông phải đánh bắt được Nùng trí Cao không

giết mà tha cho về làm Quảng nguyên mục, sau lại gia phong Thái bảo. Năm 1048 Nùng trí Cao phản lại tự xưng Nhân Huệ Hoàng đế, lấy quốc hiệu Đại nam. Thái Úy Quách thích Đạt đem quan đánh không kết quả. Nùng trí Cao dâng sớ Tống triều xin phụ thuộc. Nhưng Tống triều không chấp nhận vì ngại bất hảo với Lý Triều và cũng hiểu rõ chủ đích của Nùng trí Cao là lập ra quốc gia Nùng, trung gian giữa 2 lực lượng Tàu và Việt, cứ để cho Việt triệt hạ Nùng thượng sách. Năm 1052 Nùng bắt mãn tiến binh hãm Tân Châu và Ung Châu chiếm được 8 châu thuộc Quảng Đông và Quảng Tây. Tống triều toan nhờ Lý triều đánh dẹp, nhưng tướng Tống Địch Thanh cản ngăn với lý do "Tống triều phải nhờ ngoại bang giúp chế ngự bọn giặc chòm nội quốc mất thể thống cường quốc, sẽ có nhiều biến loạn khác nữa". Vua Tống cử Dư Tĩnh và Tôn Miện mang quân đánh Trí Cao bị thất trận. Nùng trí Cao được thể dâng biểu xin làm Tiết độ sứ Châu Ung và Châu Quý. Địch Thanh phản đối tình nguyện thành lập "Ngũ Hồ binh Nam" được phong Quảng Nam Tuyên phủ sứ, mang quân tiến đánh Nùng trí Cao, đến Quảng Nam hợp quân với Dư Tĩnh và Tôn Miện đang đóng quân ở Tân Châu, ra lệnh án binh bất động thám sát địa hình và đặt kế hoạch. Quan Kiểm hạt Quảng Tây Trần Thự không tuân tướng lệnh, mang quân đánh Trí Cao bị thất trận. Địch Thanh nghiêm quân lệnh chém Trần Thự, cho quân sĩ nghỉ ngơi 10 ngày, Nùng trí Cao chiến thắng nhiều trận, khinh địch, không phòng bị, bị đánh úp chạy về Tĩnh Tây hợp mặt cùng các tướng trong đó có nữ tướng Đoàn Hồng Ngọc và tướng pháp sư Quách đầu Đà lập Bát quái trận, lợi dụng địa thế hiểm trở vây hãm Địch Thanh. Tống quân cạn hết lương thực, chỉ còn chờ chết. Tống triều cử Nguyên soái Vương hoài Nữ mang đại quân giải vây có tiểu tướng Địch Long (Con Địch Thanh) đẹp trai và tài hoa lỗi lạc ra trận giáp chiến, khiến nữ tướng Đoàn hồng Ngọc say mê, theo ái tình chi phối tiết lộ bí mật quân cơ, giữa lúc Nùng quân sắp tiêu diệt quân Tống, Vương hoài Nữ chuyển bại thành thắng, quân Tống 2 đạo trong đánh ra, ngoài đánh vô phá tan quân Nùng do Địch Long biết rõ quân cơ và kế hoạch của Nùng, giết chết hết danh tướng Nùng quân: Đinh ứng Long, Quách đầu Đà, Hoàng sư Mật, Vương Phàm, Nguyễn dư Khương và Đoàn hồng Ngọc (Lụy vì tình). Nùng vương đốt thành bỏ chạy sang Đại Lý ẩn trốn bị bắt chém đầu dâng nạp Tống triều, mẹ , em Nùng trí Quang và 2 con Kế Tông và Kế Phụng đều bị bắt giải về Tống triều xử tử. Biên giới Hoa Việt không còn bị giặc Nùng quấy nhiễu nữa.

5.- ĐÁNH Dẹp CHIÊM THÀNH

Chiêm Thành nhân thấy việc nội loạn của các hoàng tử, liền bỏ việc thông sứ và nạp cống lễ, lại còn quấy nhiễu biên cương miền Nam và duyên hải, năm 1044 Lý thái Tôn ngự giá đánh Chiêm Thành, giáp trận ở phía Nam sông Ngũ Hồ. Quân Giao Châu khí thế hùng hậu tiến đánh mãnh liệt, quân Chiêm đại bại bỏ chạy, 5.000 tù binh và 30 con voi trận bị bắt, khiến cho tướng Chiêm Quách Gia Di đảo chánh hạ sát quốc vương Xạ Đầu xin đầu hàng, chấm dứt cuộc tàn sát do lòng từ bi của Lý thái Tôn thiết quân luật. Lý thái Tôn tiến vào thành Phật Thệ quốc đô Chiêm (Thừa Thiên), bắt vương phi Mị Ê và cung nữ mang về nước. Thuyền về tới Hà Nam, Thái Tôn truyền lệnh đòi Mị Ê sang châu, nhưng Mị Ê trung trinh quần khăn lặn xuống dòng nước tự tử. Số tù binh 5000 người được cấp ruộng đất lập ấp sinh sống, chớ không bị làm nô lệ do lòng nhân từ của vua.

II.- PHẨM BÌNH LÝ THÁI TÔN

Thái Tôn chết năm 1054 làm vua 27 năm, thọ 55 tuổi, là một nhà vua có đức độ, thương dân như con cháu, lo cho dân, nhưng loạn lạc phải đánh dẹp luôn, như là giặc Nùng, nhì là giặc Chiêm. Trong giặc Nùng Lý Thái tôn tế nhị tha tội Nùng trí Cao và còn

phong chức Quảng Uyên mục, lại còn đứng chủ hôn Nùng Trí Cao sánh duyên với Tạ Vân Anh con gái Đô thống Tạ đình Hồ, với ý đồ khuyến dụ trung thành khi làm lễ tâm thuật hàng năm hiếu với phụ mẫu, trung thành với quốc gia và còn thâm ý là dùng quân Nùng làm tiên đạo thâm phục lại Lương Quảng về sau này, vì Nùng ở trên đất Tàu hiểu rõ địa hình địa vật. Nhưng Nùng trí Cao quá tài giỏi, thành lập quân đội hùng mạnh, xin làm Tiết độ Sứ một cõi riêng biệt, nhưng Tống triều lo ngại phiền toái Lý triều nên không chấp thuận, khiến Nùng quân tấn hãm chiếm 8 châu của Lương Quảng xưng đế hiệu và lập thành quốc gia riêng biệt xin Tống triều làm Tiết độ sứ 2 châu Ung và Quý. Tống triều toan chấp thuận cho yên ổn, khỏi tổn xương máu. Nhưng tướng Địch Thanh đã từng là Ngũ Hồ bình Tây cản ngăn sai tướng đi đánh dẹp. Nhưng không thắng nổi, phải đích thân Địch Thanh mang quân đi đánh dẹp bị vây hãm ở rừng núi Ung Châu gần chết đói, nhờ Nguyên soái Vương hồng Nữ mang đại quân đến giải vây cũng chưa được gì cả. May tiểu tướng Địch Long (Con Địch Thanh) đẹp trai làm say mê, nữ tướng Đoàn hồng Ngọc do tình yêu mê muội thông lý kế hoạch và quân cơ cho Địch Long, nhờ đó chuyển bại thành thắng. Quân Nùng bị nội gián đại bại, Nùng vương phải đốt thành bỏ chạy sang Đại Lý quốc trốn tránh nhưng bị bắt chém đầu nạp Tống Triều. Ngoài giặc Nùng, Thái Tôn đánh Chiêm Thành toàn thắng, bắt tù binh và voi trận cùng chiến lợi phẩm quá nhiều, khi tiến vào kinh đô Phật Thệ, quân sĩ tàn sát quá nặng phải thiết quân luật mới an bình, bắt cung phi Chiêm Mị Ê và tất cả cung nữ về nước, nhà vua thần thờ khi thấy Mị Ê trung trinh tiết liệt tự vẫn chết dưới dòng nước, phải nghĩ đến đàn bà Chiêm tiết nghĩa đáng khen, nên khi về nước thay vì bắt 5000 tù binh làm nô lệ Thái tôn cấp phát ruộng đất cho lập ấp sinh sống, nên nhóm dân Chiêm này rất trung thành.

III.- BÌNH LUẬN TINH THẦN NÙNG TRÍ CAO

Nùng trí Cao có ý chí cao cả, muốn tạo lập một quốc gia tự chủ, cái mộng thâm đạt Lương Quảng lập bàn đạp làm trung gian giữa Hoa và Việt, nên chiêu hiền đãi sĩ ngay cả nữ tướng Đoàn hồng Ngọc. Ông ta nghĩ dân Nùng cũng cùng Việt tự lập quốc gia theo dòng lịch sử: Các sắc tộc Thái, Dao, Nùng đã từng là dân bị Tàu xâm lăng trở thành dân tộc thiểu số của Tàu tại biên cương Hoa Việt. Nhưng Nùng trí Cao ngầm nghĩa Tàu đang tranh chấp với Tây Liêu với hùng binh Ngũ Hồ bình Tây, đâu có đủ thực lực với Miền Nam, nhứt là khi xin làm Tiết độ sứ, bị từ chối do lo ngại phiền hà Lý Triều, nên buộc lòng phải "Tiên hạ thủ vi cường" tiến hãm Tân châu, chiếm lãnh được 8 châu thuộc Quảng Tây làm chân động Tống triều, như bị sét đánh ngang tai, một dân man mọi cả gan chiếm cứ đất đai Thượng quốc, cử Hồ oai tướng quân Dư Tĩnh và Tôn Miện mang quân Nam Chinh. Nùng trí Cao lập kế hoạch thủ thế nơi hiểm địa, đánh Tống quân một trận hải hùng, tan tành bại trận với quân số gấp 10 lần Nùng quân, Nùng trí Cao được thanh thế thắng trận để uy hiếp yêu sách, dâng sớ xin làm Tiết độ sứ Ung Châu và Quý Châu, hầu hoãn binh, nắm lấy địa hình khu vực nơi mới chiếm đóng, xây dựng lực lượng để giương oai lên đánh Tống nữa, chớ đâu phải thu hẹp ở 2 châu bé nhỏ. Vua Tống toan tính ưng thuận, nhưng Nguyên soái Địch Thanh ngăn cản do hùng khí Bình Tây đại thắng, lãnh sứ mạng mang đại quân Nam Chinh hợp với Dư Tĩnh và Tôn Miện án binh bất động để cho Nùng trí cao khinh địch không phòng bị, Tống quân đánh úp chạy về Tĩnh Tây hợp mặt với các tướng lãnh lập thế trận bao vây Tống quân hết lương thực, may nhờ Tiểu tướng Địch Long đẹp trai, trong đạo quân giải vây dụ Nữ tướng Đoàn hồng Ngọc mê tình tiết lộ quân cơ, chuyển bại thành thắng. Nùng vương trốn sang Đại lý bị bắt chém đầu.

Sacramento, ngày 24 tháng 11 năm 2015

